

Flemingsbergsskogens naturreservat

Beslut och skötselplan

Kommunfullmäktiges beslut 2006-04-18

Foto: Richard Vestin

Beslut om inrättande av Flemingsbergsskogens naturreservat i Huddinge kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) beslutar kommunstyrelsen i Huddinge kommun att förklara det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1), som naturreservat.

Naturreservatets namn skall vara Flemingsbergsskogen.

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar kommunen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken om föreskrifter (se nedan) som skall gälla i reservatet.

Syfte

Syftet med naturreservatet skall dels vara att bevara ett stort och sammanhängande naturskogsområde och dess skyddsvärda växt- och djurliv. De arter och typiska organismsamhällen som är beroende av skog som lämnas för fri utveckling ska bevaras. Likaså ska de betespräglade skogarnas naturvärden bevaras genom naturvårdande skötselåtgärder. Även myrarnas höga naturvärden och de arter som är knutna till myrarna ska bevaras. Även naturvärden knutna till de öppna kulturmarkerna ska vårdas och skyddas. Syftet är vidare att bevara områdets värden för det rörliga friluftslivet. Syfte är också att skydda områdets fornminnen och kulturvärden.

Syftet ska nås genom att:

- delar av området (zon A) undantas från skogsbruk
- det inom betespräglade områden (zon B) sker naturvårdsinriktad skötsel med inriktning på en olikåldrig lövdominerad skog
- övrig skogsmark inom området sköts med inriktning på barrskogarnas naturliga störningsdynamik
- området ej markavvattnas
- diken på myrar och i sumpskogar läggs igen
- förutsättningarna ska vara goda för att livsmiljöer, växt- och djursamhällen samt arter som är knutna till natur- och urskog, betespräglad skog och myrar, sjöar och vattendrag ska kunna finnas kvar
- de öppna markerna ska hållas öppna genom åkerbruk, bete eller slätter (zon C)
- hagmarker och åkerholmar med hävdgynnad flora eller med naturvärden knutna till träd ska bevaras eller restaureras. Växtnäring skall ej tillföras dessa marker. (Zon D)
- biotoperna för större vattensalamander inom området skyddas och vårdas, t ex vid Huddinge gruva

- området är tillgängligt för besökande allmänhet
- informera om områdets natur- och kulturvärden.

Föreskrifter

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Huddinge kommun med stöd av 7 kap 5, 6, och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter skall gälla inom naturreservatet. Dispenser/tillstånd prövas av Huddinge kommun.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kapitlet 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att

1. avverka levande eller döda träd och buskar eller utföra andra skogliga åtgärder inom zon A (se bifogad karta bilaga 1),
2. bedriva skogsbruk, annat än naturvårdsinriktad skötsel enligt skötselplanen, inom zon B (se bifogad karta bilaga 1),
3. sköta den öppna marken (zon D) på annat sätt än med bete och/eller slätter,
4. ta bort eller skada dött träd eller vindfälle (endast vindfällerna över leder och stigar får borttagas),
5. bedriva täkt eller annan verksamhet som kan förändra områdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden genom att gräva, spränga, borra, schakta, dika, dränera, utfylla (med undantag för att lägga igen diken i syfte att återskapa våtmarker), tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning,
6. omföra öppen mark till skog,
7. anlägga väg, led, stig, parkeringsplats, rastplats eller motsvarande (med undantag för Södertörnsleden och i ÖP 2000 illustrerad anslutningsväg söder Björnkulla),
8. anordna upplag, avfallstipp eller liknande annat än tillfälligt upplag i samband med områdets skötsel,
9. uppföra byggnad, mast eller anläggning,
10. dra fram mark- eller luftledning,
11. införa växt- eller djurart,
12. jaga tjäder, orre och järpe,

13. kalka, gödsla eller använda kemiska bekämpningsmedel på skogsmark, myrmark, hagmark eller sjö samt alla områden inom zon D,

14. uppföra stängsel eller andra hägnader annat än för betesdjur,

15. sätta upp skylt, plakat, affisch eller liknande anordning.

Föreskrifterna skall inte utgöra hinder mot de åtgärder som är nödvändiga i samband med områdets skötsel och som anges i bifogad skötselplan. Föreskrifterna skall ej heller utgöra hinder mot de arbetsföretag som krävs för den normala skötseln och driften av områdets vägar och anläggningar (bl a Gladö skjutbana i sin nuvarande omfattning) eller jordbruk. Föreskrifterna skall inte heller utgöra hinder att fälla träd och buskar samt ta bort vindfällan utefter befintliga kraftledningsgator eller utgöra hinder mot utförandet av erforderligt underhåll och reinvestering av elnätet såsom att dra fram mark- eller luftledning längs befintliga ledningsrätter. Föreskrifterna skall likaledes inte utgöra hinder att genomföra utbyggnaden av Haningeleden (del av Södertörnsleden) och i ÖP 2000 illustrerad anslutningsväg söder Björnkulla.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kapitlet 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare, arrendatorer och andra innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. Utmärkning av naturreservatets gränser samt uppsättning av reservatsskyltar och övriga upplysningsskyltar.
2. I övrigt de åtgärder som framgår av bifogad skötselplan.
3. Undersökningar av växt- och djurlivet i naturreservatet enligt vad som anges i bifogad skötselplan.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kapitlet 30 § miljöbalken

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att

1. förstöra eller skada berg, jord eller sten genom att borra, rista, gräva, hacka, spränga, måla eller liknande,
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar eller att skada vegetationen i övrigt genom att gräva upp växter såsom ris, örter, mossor eller lavar eller ta bort vedlevande svampar,
3. störa djurlivet (t.ex genom att klättra i boträd, fånga eller döda däggdjur, fåglar, kräl- och groddjur),
4. fånga och insamla ryggradslösa djur,
5. medföra okopplad hund eller annat okopplat husdjur,

6. rida annat än på anvisad väg,
7. under perioden 1 mars – 30 juni bedriva orienteringstävling inom markerat område på skötselplanekartan, bilaga 2,
8. göra upp eld på berghällar och klippor,
9. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller därmed jämförlig anordning,
10. framföra motordrivet fordon på annat än härför avsedda vägar.

Föreskrifterna ska ej utgöra hinder för jakten inom området avseende jakt eller eftersök med drivande hund och uttransport av älg med mindre motorfordon. Jaktarrendatorer får även använda motorfordon för att bedriva viltvård såsom utfodring av vilt. Även skottfältsröjning får ske i samband med jakt vilket innebär att grenar och kvistar får avlägsnas. Jaktarrendatorer får även använda döda grenar och kvistar för att göra upp eld. Fiskerätterna berörs ej av reservatet. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för undervisningsändamål och inventeringsverksamhet.

Föreskrifternas ikraftträdande

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen utkom från trycket i länets författningssamling.

Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera fastställer kommunstyrelsen i Huddinge kommun bifogad skötselplan (bilaga 2) med mål, riktlinjer och åtgärder för naturreservatets skötsel och förvaltning.

Naturvårdsförvaltare skall vara Huddinge kommun. Vid den löpande förvaltningen skall samråd äga rum med tillsynsmyndigheten som är miljönämnden samt med berörd fastighetsägare.

SKÄLEN FÖR KOMMUNENS BESLUT

Flemingsbergsskogen är ett av kommunens största sammanhängande skogsområden. Området är både ett omtyckt rekreationsområde för det rörliga friluftslivet (riksintresse) samt innehar mycket höga naturvärden kopplat till att området är förhållandevis stort och sammanhängande och att området innehåller ett flertal olika skogstyper med allt från betespräglade miljöer till orörda naturskogar. Detta har gjort området ovanligt artrikt och runt 100 rödlistade arter har påträffats, vilka bekräftar områdets höga naturvärden. Inom området finns även fynd från stenåldern, vilket beror på att området ingår i ett större område är högt belägna i Stockholms län och följaktligen stack upp först ur havet. Detta har lett till att jägarfolk under stenåldern utnyttjade området för bland annat fiske, säl- och fågeljakt.

Flera skogsbestånd inom området är klassificerade som nyckelbiotop eller höga naturvärden av skogsvårdsstyrelsen. Områdets större myrar har även klassats högt i länets våtmarksinventering. I en undersökning av tysta områden år 2000 utgjorde detta område ett av få områden i Huddinge kommun och i närheten av Stockholm stad där man kan uppleva tystnad. I kommunens översiktsplan är området markerat som bevarandeområde.

Beskrivning av området

Flemingsbergsskogen är ett område som har väldokumenterat höga värden avseende det rörliga friluftslivet, för biologisk mångfald samt ur kulturhistorisk synvinkel. Det rörliga friluftslivet är av riksintresse och friluftslivet har värderats högt i regionplane- och trafikkontorets utredningar Storstockholms övergripande grönstruktur (utgör ett kärnområde) samt i utredningen om de sociala naturvärdena inom grönstrukturen (flera höga upplevelsevärden). I länsstyrelsen rapport "Aldrig långt till naturen – skydd av tätortsnära natur i Stockholmsregionen" från år 2003, pekas Flemingsbergsskogen ut som ett viktigt område som bör skyddas. Med avseende på biologisk mångfald är områdets värden höga och framför allt kopplade till skog och myr. Totalt förekommer runt 100 rödlistade arter i området vilket även i ett nationellt perspektiv är mycket högt och därmed visar att områdets kvaliteter är mycket höga. Inom området har skogsvårdsstyrelsen avgränsat flera nyckelbiotoper. I länsstyrelsens våtmarksinventering har särskilt Orrmossarna och Stensättra mosse getts en hög klass. Runt Ornlången gäller utökat strandskydd med 300 m. Ornlången har även ett förbud mot motordriven vattenfarkost med mer än 3,7 kW (5 hk).

I översiktsplanen ÖP 2000 anges området som bevarandeområde. Området anges där även som ett ekologiskt särskilt känsligt område.

Beskrivning av områdets karaktär

Flemingsbergsskogen är ett stort sammanhängande skogsområde bestående av både hällmarkstallskog och mossar på de höglänta delarna, samt näringsrikare gran- och lövskogar i de lägre områdena.

Flemingsbergsskogen har visat sig vara en av de artrikaste skogsområdena på hela Södertörn och totalt är runt 100 rödlistade arter påträffade i området, vilket är mycket även i ett riksperspektiv. Antalet signalarter är också mycket stort. Några orsaker till områdets artrikedom är;

- området är stort och sammanhängande
- frånvaron av storskaligt skogsbruk. Detta eftersom området är förhållandevis svårtillgängligt pga kuperad terräng och att den centrala delen saknar skogsvägnät. Detta har lett till att stora delar har naturskogskvaliteter
- inom flera områden är skogen betespåverkad, vilket bidragit till en rik trädslagsvariation
- området innehåller en mängd olika livsmiljöer
- sumpskogar är rikligt förekommande

Flera djurarter förekommer i området som har höga krav på orördhet och att områdena är tämligen stora. Ett exempel är tjäder som har en fast stam med spelplats i området. Dock är området storleksmässigt nära den nedre kritiska gränsen för att kunna hålla en tjäderstam, vilket innebär att området inte ytterligare kan minskas i storlek.

De sydöstra delarna består av en mycket varierad skog med stor trädslagsblandning och rikt med lågor, vilket det har varit under lång tid. Området har som helhet ett fuktigt mikroklimat. Detta område har

tidigare varit mer öppet med skogsbete, men har efter upphörd hävd vuxit igen till denna artrika skog. Den mittersta och västra delen av område karakteriseras av hällmarkstallskogar och större och mindre mossekomplex (Orrmossarna och Stensättra mosse) samt Smedens kärr som klassats med höga naturvärden i länsstyrelsens våtmarksinventering.

Östra delen av området utgörs till stor del av odlingsbygd, Stensättras odlingslandskap, där vi finner rester av fina hagmarksmiljöer, däribland Oxhagen som är klassad i länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering. En annan hagmark med hävdgynnad flora är Risselkärr som ligger i norra delen av området nära Visättra. Detta område har varit utan hävd under lång tid, men slåtter har startat under början av 2000-talet.

Sjön Ornlången berörs med delar av Flemingsbergssviken. Övriga delar av sjön ingår i Ornlångens naturreservat. Ett av de större inloppen till sjön är via just Flemingsbergssviken. Uppströms inloppet ligger Flemingsbergssvikens våtmarksanläggning som syftar till att rena förorenat dagvatten. Ornlången ingår i Tyresöans sjösystem. Ornlången är en välbesökt sjö och nyttjas av många Huddingebor och tillresta. Fiske, bad, fågelskådning, långfärdsskridskoåkning, kanoting, promenad och skidåkning är några av årets aktiviteter vid sjön.

Ornlången har idag ett mycket näringsrikt tillstånd. Sjöns ursprungliga karaktär var troligen svagt näringsrik på grund av dess läge i lerfyllda dalgångar. Det som avgör sjöns status är att den länge fått ta emot hög näringstillförsel från bebyggda områden. Sjöns djupvatten blir i det närmaste helt uttömt på syre under både vinter- och sommarstagnationen.

Vassvikarna i Flemingsbergssviken utgör nyckelbiotoper för fladdermöss. Här produceras enorma mängder insekter samtidigt som det antagligen finns tillgång till bra övervintringsplatser. På grund av dessa miljöers viktiga betydelse för fladdermössens överlevnad under våren kallas de för nyckelbiotoper. De fladdermusarter som har observerats i omgivningarna kring Ornlången under 1990-talet är följande: nordisk fladdermus, gråskimlig fladdermus, vattenfladdermus, stor fladdermus, dvärgfladdermus, långörad fladdermus och mustasch- eller brandts fladdermus

Inom området har gruvbrytning tidigare skett på två mindre områden. Dels i Nybo (Gladö) gruva och dels i Huddinge gruva. Gruvhålen består idag till stor del av vattenfyllda hål. Vid Huddinge gruva, som ligger i västra delen, förekommer idag en population av den sällsynta större vattensalamandern. Lokalen har av groddjursexperter bedömts ha mycket goda förutsättningar för arten.

Inom hela området finns ett rikt nät av välutnyttjade stigar och leder, bland annat passerar anslutningsleden för Sörmlandsleden genom området. Detta är särskilt tydligt i norra delen av området. Under sommar och höst är området populärt för bär- och svampplockning och vintertid utnyttjas området för längdskidåkning. Precis utanför naturreservatet ligger Visättra sportcenter med bland annat tillhörande elljusspår. I västra kanten av Gladö tomtområde ligger en skjutbana vilken enligt kommunens översiktsplan planeras att flyttas till annat område. I nordvästra kanten finns en gammal nedlagd skjutbana av mindre storlek. Detta naturreservatsbesluts föreskrifter berör dock inte skjutbanornas verksamheter i nuvarande omfattning.

En viktig förutsättning för att bibehålla Flemingsbergsskogens natur- och friluftskvaliteter är att området bibehålls så stort som möjligt och ej minskas i storlek. Det är i detta sammanhang även viktigt att de gröna sambanden bibehålls även utanför själva Flemingsbergsskogen, framförallt mot öster, väster och söder.

Kulturhistorisk beskrivning

Äldre stenåldern

Vid Kvarnsjön i Gladö Kvarn har ett antal yxor från stenåldern hittats genom åren. Yxornas utseende och det faktum att de hittats på en nivå som ligger 45 m över havet eller högre, visar att området använts för bosättning för ca 7000 till 8000 år sedan. Norr och väster om Kvarnsjön, inom och även söder om reservatsområdet, har ett flertal platser med slagen kvarts hittats, vilket visar på bosättning, (förmodligen kortvarig) under motsvarande tid. (Se Fornlämningsregistret och "Huddinge, Reviderad Kulturmiljöinventering" 2003 sid 5) Många fler boplatser från äldre stenålder finns sannolikt i området, vars högsta toppar når upp till 90 m.

Järnålder

Inom reservatsområdet finns två "fornborgar", troligen från järnåldern (500 f.Kr. till 1050 e.Kr.) eller äldre. Den större, Stensättra fornborg, ligger vid Flemingsbergsviken och från borgen har man en hänförande utsikt över Ormlången. Runt sjön finns inte mindre än sex "fornborgar"! Alla är kanske inte befästningsverk men flera är det säkert. Sjön Ormlången låg ca 15 m över havet på vikingatid och ca 10 m över havet vid Kristi födelse. Rövare och banditer, som kom över Östersjön, släpade troligen inte gärna upp sina båtar 10 - 15 m till en mindre insjö för att plundra några små gårdar. Kanske etablerade de sig på något säkert ställe utmed saltsjön - Mälaren och skickade in plundringsexpeditioner någon mil inåt land. Framförhållningen vid ett anfall var troligen inte så stor på den tiden. Därför behövdes kanske ställen så nära som möjlig att gömma och försvara sig och sina djur på vid varje gård. Därav den stora mängden borgar.

Gården Stensättra är troligen yngre än fornborgen och namnet skulle kunna betyda "stället vid borgen" enligt Jan Paul Strid i "Ortnamn i Huddinge". Gården Stensättra har legat på samma bergknalle SÖ om fornborgen troligen ända från vikingatid och fram till ca 1820, då den nuvarande byggnaden på Stensättra uppfördes. Den nya byggnaden kallades periodvis "Rosenlund" och den gamla för "Stensättra torp". SÖ om det gamla Stensättra ligger gårdsgravfältet med knappt 20 synliga gravar. (Se Fornlämningsregistret och de bägge Kulturmiljöinventeringarna för Huddinge.)

Nyare tid

Den gamla sockenvägen slingrar sig från Sundby, förbi det gamla Stensättra mot Flemingsberg och kyrkan i Huddinge. Vägen syns på de äldsta kartor vi har av området, Geometriska jordeböckerna, från 1636 och 1699(Älta). Ingen vet hur gammal vägen är. Den finns kvar idag och är mycket trevlig att promenera på. Den går tätt förbi fornborgen vid Stensättra, som är lätt att nå från vägen.

På kartorna i de geometriska jordeböckerna ser man också Stensättras bägge gårderna, "Östergärdett" och "Västergärdett" på var sin sida om sockenvägen. Gårderna som brukades växelvis bestod av många mindre åkerlappar vilka idag är sammanplöjda. Den stora åkern som idag ligger längs diket åt väster under kraftledningen var "Måsswaldh Engh" på 1600-talet.

Inom reservatsområdet finns också rester efter torpen Gullarängen, Grindtorp och Stensberg.

Gullarängen var från 1689 eller tidigare. Det försvann ur husförhörslängderna 1860 (statbostad eller rivet). Husgrunder, jordkällare, syrenbuskar och äppelträd finns kvar idag.

Grindtorp var också från 1689 eller tidigare. Det låg snett emot infarten till Sundby från Lännavägen. Nuvarande Hanningeled täcker platsen.

Torpet Stensberg byggdes omkring 1840. Det kallades för ”Gubbens på skogen” på en karta från 1860. 1992 flyttades torpet till Sundby av Huddinge hembygdsförening. Timret var i mycket dåligt skick och stora delar av det återuppförda Stensberg består av timmer från det rivna Stensängens arbetarbostad som låg på gränsen mot Rågsved. Tyvärr stal någon Stensbergs golvbrädor, som var i bra skick. Stensberg hade bara timrade knutar i nedre och övre stockvarv. Resten av timret låstes i knuten med någon form av gå. Konstruktionen kallas fackverk. Gavlarna var inte timrade i nock.

Kvar på platsen för Stensberg finns husgrunder, åkerlappar, äppelträd, en mindre damm för tvätteriverksamhet och en imponerande jordkällare. Se även ”Torp och gårdar i Huddinge”, Huddinge hembygdsförening.

Ärendets beredning

Flemingsbergsskogen har sedan 1980-talet diskuterats för reservatsbildning. Skogen har klassats högt för sina natur- och friluftsvärden. Redan 1990 angavs området som bevarandeområde i kommunens översiktsplan.

Kommunstyrelsen beslutade i oktober 2003 att uppdra åt kommunstyrelsens förvaltning att i samarbete med miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen utarbeta ett förslag till naturreservat för Flemingsbergsskogen.

Arbetet startade och som projektledare fungerade Thomas Strid (miljökontoret). I övrigt har arbetsgruppen bestått av: Inger Forsberg (exploateringskontoret), Lars Heins (naturvårdsavdelningen), Richard Vestin (naturvårdsavdelningen), Tiina Laantee (miljökontoret), Ulla Bergström (miljökontoret) och Åke Andersson (planavdelningen).

Under arbetes gång har diskussioner förts med den privata markägare som ägde fastigheten Stensättra 1:1. Slutligen har Huddinge kommen med ekonomiskt bidrag från Naturvårdsverket förvärvat fastigheten. Bidraget från Naturvårdsverket är villkorat med att Huddinge kommun inrättar området som naturreservat i enlighet med det nu föreliggande beslutet. Kommunen fick tillträde till fastigheten i november 2005.

Löpande samråd med länsstyrelsen och naturvårdsverket har skett under handläggningens gång.

Under perioden 23 december 2005 – 20 februari 2006 har sakägare förelagts att yttra sig över naturreservatsförslaget. Dessutom har förslaget gått ut på remiss till ett flertal andra. Se separat remissammanställning.

Efter remissen har smärre justeringar av beslutet gjorts. Dessa justeringar är:

- Kartan har gjorts tydligare och mindre korrigeringar av skötselområdena har gjorts
- Gränsen har justerats så att Lännavägen inte omfattas av beslutet
- Beskrivningen av området har kompletterats med information om områdets kulturhistoria samt om sjön Orången. Bland annat har den gamla Sockenvägen beskrivits och i skötselplanen har dess kulturhistoriska värde lyfts fram

- Begränsningar för orienteringstävlingar under våren har begränsats till att gälla ett mindre område.
- Beslutet har förtydligats med att undervisning och inventeringsverksamhet, samt att skötsel, drift och reinvestering av kraftledningar inte berörs av föreskrifterna. Därtill har ytterligare undantag för jaktarrendatorer inskrivits i beslutet.

Huddinge kommuns bedömning

Flemingsbergsskogen är ett område som har mycket stort värde för den biologiska mångfalden. Områdets växt- och djurliv är rikt och har bland annat många skyddsvärda och ovanliga arter knutna till naturskogar, betespräglade skogar och myrar. Inom området finns även skyddsvärda lövskogsmiljöer. Dessutom har området mycket höga värden för allmänhetens friluftsliv vilket är av riksintresse. Området är även intressant ur arkeologisk hänsyn med fyndplatser från stenåldern.

Området anges i Huddinge kommuns översiktsplan som bevarandeområde enligt miljöbalken 3 kap. 6 § (miljöbalken 3 kap. 6 §) och ligger i ett område som utgör riksintresse för det rörliga friluftslivet, F8 "Ågesta-Lida". I Länsstyrelsens naturvårdsprogram är området klassat med höga naturvärden. Området ingår även i den regionala grönstrukturen som del av en värdekärna enligt Regionplane- och trafikkontorets rapport "Grönstrukturen i Stockholmsregionen" och som ett område som planeras skyddas enligt Länsstyrelsens rapport "Aldrig långt till naturen – skydd av tätortsnära natur i Stockholmsregionen". I rapporten "Huddinges grönstruktur" (underlag till ÖP 2000) anges detta som ett skogsområde av mycket högt naturvärde som bör inrättas som naturreservat. Inom området finns ett flera registrerade fornminnen. Även kulturmiljön kring Stensättra har höga skyddsvärden enligt kommunens kulturmiljöinventering.

Mot bakgrund av ovanstående är det motiverat att avsätta området som naturreservat.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas genom besvär till länsstyrelsen i Stockholms län.

Bilagor

1. Beslutskarta. Karta över naturreservatet.
2. Skötselplan
3. Redogörelse över inkomna yttranden och remissynpunkter

Sändlista för Flemingsbergsskogens naturreservat i Huddinge kommun

Fastighetsägare

Huddinge kommun

Servitut och andra särskilda rättigheter

Vattenfall Eldistribution AB

Svenska Kraftnät AB

Arrendatorer

Huddinge jakt- och viltvårdsförening

Huddinge jaktvårdsförening

Berörda myndigheter och kommunala nämnder

Naturvårdsverket

Länsstyrelsen i Stockholms län

Lantmäterimyndigheten, fastighetsregistret (efter laga kraft)

Skogsvårdsstyrelsen

Vägverket, Region Stockholm

Samhällsbyggnadsnämnden

Miljönämnden

Kultur- och fritidsnämnden

Föreningar

Naturskyddsföreningen i Huddinge

Länsförbundet SNF

Hembygdsföreningen i Huddinge

Friluftsförbundet i Huddinge

Stockholms orienteringsförbund

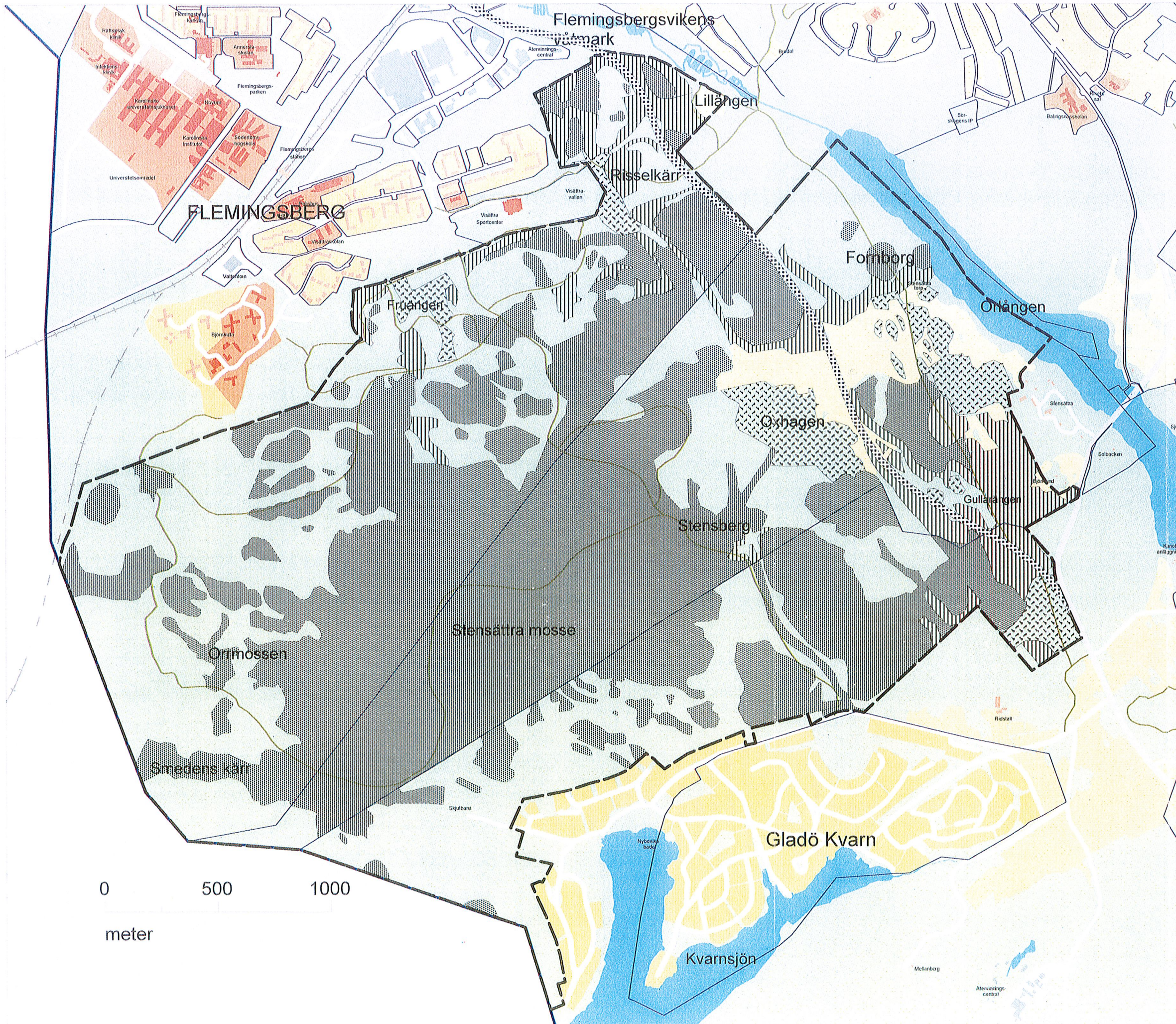
HUDDINGE KOMMUN

Flemingsbergsskogens naturreservat

Datum 2006-03-07

Utdrag ur Huddinge kommuns kartdatabas.
Copyright Huddinge kommun.

- Naturreservatets gräns
- Zon A
(fri utveckling)
- Zon B
(Naturvårdsinriktad lövskogsskötsel)
- Zon D
(Ång, hage och åkerholmar)

0 500 1000
meter

SKÖTSELPLAN
För Flemingsbergsskogens
Naturreservat

Huddinge kommun 2006-03-07

Skötselplan för Flemingsbergsskogens naturreservat

Denna skötselplan har upprättats för inrättandet av Flemingsbergsskogens naturreservat. Planen skall fastställas av kommunstyrelsen i Huddinge kommun.

Skötselplanens mål gäller i princip utan tidsbegränsning. En översyn av skötselplanen bör göras om tio år för att bedöma behovet av en revidering av åtgärdsdelen.

Skötselplanen har utarbetats av Thomas Strid i samarbete med Lars Heins, Richard Vestin och Tiina Laantee, miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen. I övrigt har arbetsgruppen bestått av: Ulla Bergström (miljökontoret) och Inger Forsberg (exploateringskontoret).

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

A. ALLMÄN BESKRIVNING

1. Administrativa data
2. Syftet med säkerställande och skötsel av Flemingsbergsskogens naturreservat
3. Beskrivning av området

B. PLANDEL

1. Disposition och skötsel av mark och vatten
2. Anordningar för friluftslivet
  - 2.1 Övergripande mål
  - 2.2 Åtgärder och skötsel
3. Gränsmarkering, skyltning
4. Tillsyn
5. Uppföljning
6. Ekonomi
7. Källförteckning

KARTA

Skötselkarta

A. ALLMÄN BESKRIVNING

1. Administrativa data

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Flemingsbergsskogens naturreservat
Län:	Stockholm
Kommun:	Huddinge
Kommundel:	Flemingsberg
Registerområde:	Huddinge
Församling:	Flemingsberg och Huddinge
Läge:	En kilometer söder om Huddinge centrum.
Topografiska kartan blad	10I SO och 10I SV
Ekonomiska kartorna blad	10I 3e (10834), 10I 2e (10824), 10I3f (10835), 10I2f (10825)
Koordinater	Rikets nät: 6566 1623
Markägare och fastighetsbeteckningar:	Huddinge kommun Gladö 1:3, Visättra 1:1, 1:5, 1:6, 1:8 och 1:9, Stensättra 1:1
Area:	967 hektar
Därav landareal:	956 hektar
Naturvårdsförvaltare:	Huddinge kommun

2. Syftet med säkerställande och skötsel av Flemingsbergsskogens naturreservatet

Syftet med naturreservatet skall dels vara att bevara ett naturskogsområde och dess skyddsvärda växt- och djurliv. De arter och typiska organismsamhällen som är beroende av skog som lämnas för fri utveckling ska bevaras. Likaså ska de betespräglade skogarnas naturvärden bevaras genom naturvårdande skötselåtgärder. Även myrnarnas höga naturvärden och de arter som är knutna till myrnarna ska bevaras. Även naturvärden knutna till de öppna kulturmarkerna ska vårdas och skyddas. Syftet är vidare att bevara områdets värden för det rörliga friluftslivet. Syftet är också att skydda områdets kulturvärden.

Syftet ska nås genom att:

- delar av området (zon A) undantas från skogsbruk
- det inom betespräglade områden (zon B) sker naturvårdsinriktad skötsel med inriktning på en olikåldrig lövdominerad skog

- övrig skogsmark inom området sköts med inriktning på barrskogarnas naturliga störningsdynamik
- området ej markavvattnas
- diken på myrar och i sumpskogar läggs igen
- förutsättningarna ska vara goda för att livsmiljöer, växt- och djursamhällen samt arter som är knutna till natur- och urskog, betespräglad skog och myrar, sjöar och vattendrag ska kunna finnas kvar
- de öppna markerna ska hållas öppna genom åkerbruk, bete eller slätter (zon C)
- hagmarker och åkerholmar med hävdgynnad flora eller med naturvärden knutna till träd ska bevaras eller restaureras. Växtnäring skall ej tillföras dessa marker. (Zon D)
- biotoperna för större vattensalamander inom området skyddas och vårdas, t ex vid Huddinge gruva
- området är tillgängligt för besökande allmänhet
- informera om områdets natur- och kulturvärden.

3. Beskrivning av området (se även naturreservatsbeslutet)

3.1 Naturförhållanden

Området utgörs huvudsakligen av ett skogsområde innehållande både äldre naturskog, brandfält, brukad skog, myrar och skog med tydlig betespåverkan från äldre tider. I östra och norra delen finns även odlingsmark samt rester av äldre fortfarande öppna hagmarker.

Området är som helhet ovanligt artrikt och runt 100 rödlistade arter är påträffade vilket bekräftar områdets höga biologiska värden.

3.2 Rörligt friluftsliv

Det rörliga friluftslivet är av riksintresse och friluftslivet har värderats högt i regionplane- och trafikkontorets utredningar Storstockholms övergripande grönstruktur (utgör ett kärnområde) samt i utredningen om de sociala naturvärdena inom grönstrukturen (flera höga upplevelsevärden). Flera välfrekventerade leder och stigar passerar genom området.

Området ingår även i Huddinge kommuns översiktsplan som bevarandeområde enligt naturresurslagen 2 kap. 6 § och ligger i ett område som utgör riksintresse för det rörliga friluftslivet, F8 ”Ågesta-Lida”. I rapporten ”Huddinges grönstruktur” (underlag till översiktsplan) anges detta som ett skogsområde av mycket högt naturvärde som bör inrättas som naturreservat.

3.3 Kulturhistoria

Kulturlandskapet kring Stensättra har höga skyddsvärden. Inom området finns på flera platser även fynd från stenåldern. Det är framför allt fynd i form av kvartsavslag som uppkommit vid tillverkningen av olika verktyg. Fynd har även gjorts av färdiga verktyg. De människor som vistades på den dåtida ögrupp som fanns här, levde huvudsak på fiske, säl- och fågeljakt.

3.4 Tillgänglighet

Området är lättillgängligt. Cykelväg finns ända fram och för bilburna nås området lätt från bland annat Sundby gård, Visättra och Flemingsbergsvikens våtmarksanläggning. Med buss nås området lätt från Huddinge centrum till Sundbygård alternativt med pendeltåg till Flemingsbergs station och därifrån promenad ca 700 meter.

3.5 Slitage- och störningskänslighet

Framför allt de centralt högt belägna områdena som domineras av näringsfattig hållmarkstallskog vilka är relativt känsligt för slitage. Naturskogen är känslig för skogsbruk. Inom området förekommer skogshöns (framför allt tjäder och järpe men även orre) vilka är särskilt störningskänsliga under vårvintern fram till och med sommaren. Dessa arter är även beroende av stora variationsrika sammanhängande skogsområden. Det är därför viktigt att ekologiska barriärer undviks samt att skogen brukas på ett naturvårdsanpassat sätt.

B. PLANDEL

1. Disposition och skötsel av mark och vatten

1.1 Övergripande mål

Målet för området är att bevara ett stort orört skogsområde och därigenom bevara de naturvärden som är knutna till skogsekosystemen. Målet är vidare att bevara områdets myrar orörda. Även naturvärden knutna till de öppna kulturmarkerna ska vårdas och skyddas. Områdets värden som strövområde för det rörliga friluftslivet är också viktigt.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

Här nedan redogörs för de generella riktlinjer som skall gälla för skötseln.

- Ett kärnområde (zon A) inom skogen skall av naturvårdsskäl lämnas för fri utveckling. Slutmålet för denna del är urskog.
- Inom betespräglade områden (zon B) sker naturvårdsinriktad skötsel med inriktning på en olikåldrig lövdominerad skog. Naturvårdsintresset har första prioritet. Insatserna skall främst vara inriktad på att gallra bort barrträd. Men alla barrträd gallras inte bort utan inslag av barrträd ska finnas. Det är också viktigt att lövträden ges möjlighet att åldras (evighetsträd) och att andelen död ved hålls så hög som möjligt.
- Den öppna marken sköts med bete, slåtter eller åkerbruk (zon C).
- Hagmarker med hävdgynnad flora eller med naturvärden knutna till träd och åkerholmar ska bevaras eller restaureras t ex vid Oxhagen och Risselkärr (Zon D). Hagmarkerna ska helst betas av nötkreatur eller får och/eller slås, i andra hand ett försiktigt bete med häst. Växtnäring får ej tillföras marker inom zon D.
- Resterande skogsmark inom reservatet skall skötas med inriktning på barrskogars naturliga störningsdynamik, vilket bl a innebär följande:
  - Medelåldern för brukade bestånd höjs på sikt genom förlängda omloppstider.
  - Brukade ytor får ej vara kala. Skärm och/eller grupper av äldre träd lämnas generellt.
  - Bestånden tillåts bli olikåldriga genom selektiva avverkningar t ex blädning.
  - Naturlig föryngring eftersträvas. Plantering i undantagsfall.
  - Hyggesbränning bör prövas i begränsad omfattning.
  - Lövskog ingår som ett naturligt inslag i successionen efter avverkning. Viss andel av spontant föryngrad lövskog lämnas oröjd/ogallrad.
  - Mängden död ved kan påverkas och ökas i den brukade skogen t ex genom ringbarkning, fällning av utvalda träd och dämning av diken.
  - Den brukade skogen sköts med inriktning på grova dimensioner, och får därigenom god tillgång på värdefulla "evighetsträd" t ex av tall och asp.
  - Befintlig underväxt lämnas vid skogliga åtgärder.
  - Skogsvård (röjning/gallring) inom området skall syfta till att skapa variation i den yngre skogen. Ovanliga trädslag och buskar (rönn, en, av särskilt värde för flora och fauna) kan gynnas aktivt.
  - Markberedning får ej förekomma.

- Myrmark och bergområden lämnas orörda.
  - Nya våtmarker kan skapas t ex genom dämning eller genom att lägga igen diken
  - Den brukade skogen skall ge förutsättningar för livskraftiga stammar av småvilt och älg.
  - Utkörning av virke ska ske så att markskador minimeras, t ex genom att endast köra på tjälad eller torr mark.
- Mot angränsande bebyggelse och vägar, markerat med zon E på skötselplanekartan, kan enstaka träd tas bort som hotar egendom.
  - Nya våtmarker kan skapas både i skogsmark och i kulturlandskapet t ex genom dämning, grävning eller genom att lägga igen diken
  - Den gamla sockenvägen från Sundby till Flemingsberg som passerar genom området vid Stensättra värnas och i samband med eventuella åtgärder av vägen ska hänsyn tas ur kulturmiljösynpunkt
  - Miljöer för större vattensalamander inom området värnas.

2. Anordningar för friluftsliv

2.1 Övergripande mål

Genom informationsåtgärder skall området göras mer lättillgängligt. De naturliga förutsättningarna för friluftslivet skall vara styrande för områdets nyttjande. Inga ytterligare leder eller stigar skall anordnas. Området skall kunna användas som studieobjekt för bl a skolor.

2.2 Åtgärder och skötsel

- Naturvårdsförvaltaren ansvarar för renhållningen inom området.
- Enkla och tydliga informationstavlor skall uppsättas genom naturvårdsförvaltarens försorg på den plats som finns markerad på skötselplanekartan. På dessa tavlor skall finnas information om området och vad som gäller för allmänhetens vistelse inom naturreservatet.
- Befintliga leder och stigar skall vara uppmärkta och skötas. Vindfällan som faller över leder och stigar får flyttas.
- Parkeringsplatser ska finnas vid Sundby gård, Visättra och Flemingsbergsvikens våtmarksanläggning.
- En informationsfolder skall utarbetas och finnas tillgänglig i anslutning till området. Naturvårdsförvaltaren ansvarar för folderens utformning.
- Något byggande för friluftslivet (vindskydd, toaletter, omklädningshytter o dyl) är ej aktuellt.

3. Gränsmarkering, skyltning

Reservatets gränser skall markeras ut av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar.

Naturvårdsförvaltaren ansvarar även för övrig skyltning. Skyltningen utförs enligt svensk standard (SIS 03 15 22 och SIS 03 12 11)

4. Tillsyn

Naturvårdsförvaltaren är Huddinge kommun. Tillsynsmyndigheten för naturreservatet är miljönämnden. Övervakning inom naturreservatet utförs av naturvårdsförvaltaren. I arbetsuppgifterna bör bl a ingå kontroll av efterlevnaden av reservatsbestämmelserna, skyltning, stigar och städning. Förvaltaren skall fortlöpande samråda med miljökontoret särskilt i frågor där skötselplanen inte klart reglerar åtgärden.

5. Uppföljning

Naturvårdsförvaltaren skall dokumentera utförda åtgärder samt annat som kan vara av intresse för förvaltningen. Dokumentationen skall årligen ställas samman och delges miljökontoret. Dokumentationen är viktig då den skall ligga till grund för ändringar i förvaltningen och som underlag för eventuell revidering av skötselplanen.

Vid dokumentation skall anges:

- Plats för åtgärden
- Åtgärdens art
- Tidpunkt för åtgärdens utförande
- Eventuell notering om åtgärdens effekt
- Kostnader för naturvårdsförvaltningen
- Intäkter
- Intressanta iakttagelser som kan vara av intresse för förvaltningen

Det är värdefullt om förändringar dokumenteras fotografiskt.

Inventeringar av områdets naturvärden bör göras regelbundet vilka ska ligga till grund för att se om reservatets föreskrifter och skötsel ger önskat resultat.

Inventeringar kan initieras av såväl privatpersoner som naturvårdsförvaltaren och naturreservatets tillsynsmyndigheter. Inventeringar får göras efter samråd och godkännande av reservatsförvaltaren och tillsynsmyndigheten för reservatet.

6. Ekonomi

Kostnaderna för naturreservatets skötsel beräknas täckas inom ordinarie budget.

7. Källförteckning

- Colinder, P. och Haglund, A., Ekologigruppen AB 1996: Grönstrukturen i Stockholmsregionen. Regionplane- och trafikkontoret, Stockholms läns Landsting.
- Huddinge kommun 1994: Jord- och skogsbruksprogram för Huddinge kommun.
- Huddinge kommun 1996: Åtgärdsplan del 1 för jord- och skogsbruk i Huddinge kommun.
- Hylander, C 1996: Inventering av mossor i Huddinge.
- Karlsson, R 1996: Skogsinventering i Huddinge kommun.
- Klevemark, E. och Klevemark, B. 1996: Botanisk inventering inom Huddinge kommun. Huddinge kommun.
- Länsstyrelsen i Stockholms län 1996: Naturkatalog för Stockholms län (remissutgåva)
- Länsstyrelsen i Stockholms län 2003: Aldrig långt till naturen – Skydd av tätortsnära natur i Stockholmsregionen. Rapport 2003:20.
- Miljökontoret i Huddinge kommun 1997: Inventering av rödlistade arter på södertörn.
- Miljökontoret i Huddinge kommun 1997: Huddinges grönstruktur. Underlag för Översiktsplan 1997.
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden och AB CONEC 1989: Naturinventering 1989. Huddinge kommun.
- Naturvårdsverket 1990: Områden av riksintresse för naturvården & friluftsliv. Rapport 3771.
- Regionplane- och trafikkontoret 2004: Hanvedenkilen – Upplevelsevärden i Stockholmsregionens gröna kilar. Rapport 7:2004.

HUDDINGE KOMMUN

Skötselplanekarta för Flemingsbergsskogens naturreservat

Datum 2006-03-07

Utdrag ur Huddinge kommuns kartdatabas.
Copyright Huddinge kommun.

- Naturreservatets gräns
- Zon A
(fri utveckling)
- Zon B
(Naturvårdsinriktad
lövskogsskötsel)
- Zon C
(bete, slåtter eller åkerbruk)
- Zon D
(Äng, hage och åkerholmar)
- Zon E
(zon mot bebyggelse)
- Område där orienteringstävling
ej får ske 1 mars till 30 juni
- Planerad södertörnsled
- P** Parkeringsplats
- I** Informationstavla

